

# Meningsfylt erfaring – men hva nå?

Soknediakon Kari Jordheims opplevelse av prosjektet.

Prosjektet «Soknediakoner og gravferd» er i første omgang blitt gjennomført i Oslo bispedømme. For å få samlet så mange ulike erfaringer som mulig blant de få deltakerne, ble vi plukket ut fra ulike typer i menigheter i bispedømmet. Oslo bispedømme består av mange svært forskjellige menigheter fordi geografi, boligsituasjon, arbeidsledighetskonsentrasjon, innvandrerkonsentrasjon, økonomisk situasjon osv. varierer sterkt fra bydel til bydel, og fra storbyen Oslo til Asker og Bærum som er mer landlige områder. Allikevel må vi vel si at variasjonene med hensyn til kirkens stilling i folket ikke er så store som de kanskje ville være om en sammenlignet med et Vestlandsmiljø eller landsbygda mer generelt, og prosjektet ville nok tjene på en tilsvarende prøveperiode i en annen del av landet.

Selv arbeider jeg som soknediakon i Paulus menighet på Grünerløkka i Oslo. I året er det i gjennomsnitt ca. 100 begravelser fordelt på to prester. Da vi ble utfordret til å gå inn i prosjektet, var jeg veldig opptatt av at det ikke primært skulle bli dia-

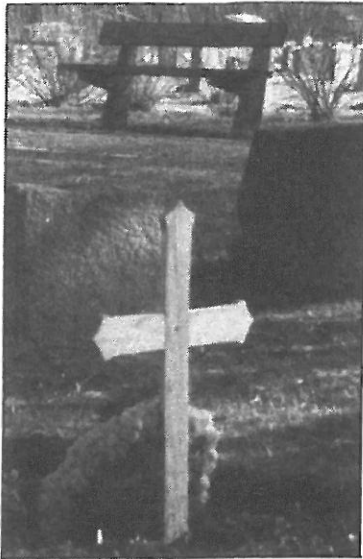
konens oppgave å avlaste prestene. Jeg opplevde at prestene også støttet denne tankegangen. I staben opplever jeg stor forståelse og engasjement i det diakonale arbeidet, som alle ønsker å være med å profilere i menigheten vår. Vi så jo veldig klart at hvis jeg gikk inn i turnus med å forrette begravelser, ville dette bety at det var noe annet jeg ikke ville få gjort. Samtidig ville prestene kunne få frigjort mer tid til kontaktarbeid, og tilsammen ville ikke menigheten komme ut med mindre diakonalt arbeid, men arbeidet fordelt litt annerledes. Jeg tror dette må være en riktig måte å tenke på – som stab utgjør vi en gruppe som sammen har ansvar for menigheten vår og for at oppgavene blir utført så godt som mulig i forhold til de menneskene som bruker oss. Det er ideelt hvis vi kan løse opp litt i profesjonstankegangen og ikke tenke så ensidig rundt hvem som skal utføre diakonien, hvem som skal foreta begravelser osv. Vi ønsker å være en kirke som møter mennesker med Guds kjærlighet og omsorg i hverdagen, i sorg og krise og i fest, og jeg tror stadig at vi må tørre å tenke ransakende på hvordan vi best kan lykkes i dette.

Rent praktisk har prestene i Paulus menighet organisert sin

begravelsesturnus i tjenesteker, slik at de i utgangspunktet har annenhver uke. Jeg opplevde at hvis jeg skulle gå inn i denne turnusen slik at jeg fikk begravelsesuke hver tredje uke, ville dette binde meg opp for mye. Samtidig ville det bli altfor løst og vanskelig å planlegge for prestene hvis jeg skulle forrette bare ved de begravelsene hvor jeg hadde hatt et nært forhold til avdøde. Vi ble derfor enige om hos oss at jeg skulle gå inn i en halv presteturnus, hvilket ville si hver femte uke. I likhet med prestene ble jeg satt opp med bestemte uker for hvert semester og når begravelsesbyråene henvendte seg om begravelser disse ukene, fikk de beskjed om at det var meg som skulle forrette.

## Nærhet og åpenhet

Jeg hadde på forhånd tenkt mye på hvordan pårørende ville oppleve å bli møtt av en diakon og ikke en prest. Ville de være skeptiske til om begravelsen kunne bli like bra, like ordentlig osv.? Og hvordan ville de eventuelt gi uttrykk for dette? Situasjonen hos oss, at jeg skulle gå inn i en pårørende ikke bor i menigheten. Det bor mange eldre i menigheten, men de yngre generasjonene har ofte flyttet ut av bydelen. Når det er slik at de aller fleste begravelsene er for



eldre, og jeg i min praksistid bare fikk slike begravelser, var de fleste pårørende enten ektefeller eller barn/nieser/nevøer, og de yngre bodde som oftest utenfor bydelen vår. De hadde derfor i utgangspunktet hverken et forhold til prest eller diakon, og det virket som det var det samme for dem hva slags tittel jeg hadde, bare jeg representerte kirken og gjorde det som var forventet. I noen tilfeller hadde jeg hatt kontakt med avdøde i forbindelse med besøkstjeneste over tid, og det var da et ekstra godt utgangspunkt for meg når jeg skulle forrette begravelsen. Det er vel nettopp i disse sammenhengene at det er svært meningsfullt at diakonen kan forrette. Det var jeg som hadde kjent avdøde, kanskje hilst på pårørende tidligere, i alle fall hørt om dem gjennom avdøde, og det er bakvendt at det da skal komme inn en fremmed prest i selve begravelsessammenheng.

Både kontakten med pårørende og selve begravelsen vil naturligvis kunne få et mye mer personlig preg når man har kjennskap til den avdøde.

Jeg møtte aldri noen skepsis fra pårørende til at jeg var dia-

kon, men jeg har tenkt mye på om det skyldes vår beliggenhet rent geografisk. På landsbygda der presten enda i mange sammenhenger er bygdas far/mor som alle kjenner og alle «har respekt for» (for å si det litt enkelt), er det vel ofte en klar statusforskjell mellom prest og diakon. Det er ikke så sikkert at det ville være like enkelt for diakonen i en slik menighet å bli møtt med samme åpenhet som her i byen. Det ville derfor være interessant om forsøksprosjektet innledet en fase 2 hvor et slikt område ble utprøvd.

Selve oppgaven med sørge-samtale, begravelsen og kontakten med pårørende etterpå, opplevde jeg svært meningsfylt. Jeg følte meg alltid ydmyk når jeg fikk gå så direkte inn i møte med mennesker i sorg. Sorgsamtalene er jo i vesentlig grad lik mye annen sjelesorgvirksomhet som vi driver med som diakoner. Etterarbeidet er vi jo som oftest også kjent med fra før gjennom kontakt med sørgende individulet eller i grupper. Det som var mest nytt var selve begravelsen – liturgien og forberedelse av minneord og andakt i denne sammenheng. Det er en flott begravelseliturgi i kirken vår. Ved å få arbeide med den på en slik måte, har jeg «oppdaget» den på nytt, og jeg opplevde at den «bar». Personlig ble det også sterke opplevelser å få stå ved kisten for å ta avskjed, og så kunne snakke om oppstandelsen; å få komme med en hilsen til de sørgende fra Jesus selv: «Jeg er oppstandelsen og livet, sier Herren. Den som tror på meg, skal leve om han enn dør. Og hver den som lever og tror på meg, skal aldri i evighet dø».

Gjennom et år ble jeg engasjert og utfordret av begravelsessituasjonen. Personlig følte jeg det som en tid med modning og vekst, og etter å ha arbeidet som diakon i flere år, var det også

spennende med nye typer oppgaver. Jeg opplevde mye fint i møte med pårørende og startet også en sorggruppe. Det blir derfor litt merkelig at det plutselig er slutt fordi det «bare» var et prosjekt. Evalueringsprosessen har vært et antikklimaks i forhold til en oppgave som følte så riktig og viktig for diakonen. Og når det gjelder framtida er det visst ingen som riktig vet. Personlig skulle jeg ønske at det ble åpnet for at diakoner kan gå inn i denne oppgaven, men ikke for enhver pris i alle menigheter. Det er alltid viktig at staben sammen med menighetsrådet og eventuelt også diakonutvalget setter seg ned og snakker sammen om hva behovene i menigheten er. Hva bør gjøres og hvem skal gjøre hva? I menigheter der det ikke er så mange begravelser, er det kanskje ikke nødvendig å fordele dem på prester og diakon, men samtidig kan det kanskje være viktig at nettopp diakonen går inn for å være bindeleddet for pårørende fra tiden før dødsfallet til sorggruppen. Det som er viktig er at hele menighetens arbeid sees som en helhet. Kanskje ville det være fint for prestene å bli sterkere utfordret på en del av de diakonale oppgavene som de nå ikke får tid til pga. alle begravelser f.eks. Men det er alltid litt «skummelt å tenke nytt». . . Er staben villig til det?

---

*«Etter kontakt med avdøde ved besøkstjeneste, er det svært meningsfullt at diakonen kan forrette.»*

---

Mitt håp er at vi må tørre forandringer, og jeg håper derfor at begravelsesprosjektet kan bli en del av ny tenkning rundt jobbene våre, og at det ikke bare forblir et års prøveprosjekt og en rapport i en skuff.